

SIGMOND ISTVÁN

Álomüzér a templomfalon

Egyformaság országa egyetlenegy hosszú utcából állt, amelynek egyik vége a Templomba torkollott, másik végét egy betonfal zárta el a külvilágtól, hatalmas, égbe nyúló betonfal, amely jelképpé magasztosult az idők folyamán, az élet lényegének a jelképévé. Az egyformaság igénye belső kényszerből fakadt, amely átöröklődött egyik generációról a másikra, nem szabályozták törvények, mégsem szegte meg senki, természetes volt és magától értetődő, hogy mindenki maszkot visel az arcán, vastag acéllemezekből készített maszkot, melyen a szemeknek, orrnak, szájnak hagytak egy-egy hézagot, hogy akadálytalanul lélegezhessenek, láthassanak és ehessenek Egyformaság lakói. A fülek szabadon maradtak, nemcsak abból a megfontolásból, hogy tisztán lehessen tartani őket, de a szerelmi légyottoknál igencsak fontos szerepet játszottak, ugyanis egymás fülének érzéki morzsolgatása hathatósan közrejátszott az eksztázis kiváltásában, amelynek meghatározó szerepe volt a mindennapi életvitelben. Hogy ebből kifolyólag a fülcimpák általában hosszan alácsüngtek, ez egyáltalán nem tűnt fel senkinek, egy kívülről érkező szemlélő viszont bizonyára elképedt volna a duzzadtan lötyögő fülcimpák láttán, de a Fal túlsó oldaláról senki sem érkezett ide, sohasem jártak idegenek ebben az utcányi országban. Az itt lakók számára ez az ország a világ volt maga, eszükbe sem jutott, hogy a Templomon és az égbe nyúló betonfalon túl létezhessen valami, a világnak csak felfele volt kiterjedése, a Mindenség ezt az utcányi földdarabot jelentette, a hozzá tartozó égboltozattal, amelyen nap mint nap megjelent a Fényapónak nevezett korong, az elérhetetlen, letéphetetlen, maszk nélküli és kegyetlen, a nappalt hozó Világisten, akit mindenki elátkozott volna, ha az átok fogalma nem lett volna itt ismeretlen, ehelyett vágyakat ébresztett, az éjszaka eljövetele utáni idegtépő vágyakozást, hogy végre felkerüljön az égre a pajzánul mosolygó Sárgaszem, akinek sejtelmes fényében rohanni lehet a Falhoz, a beteljesült vágyak falához.

Egyebekben semmiféle különöset nem tapasztalhatott volna az idelátogató, az élet megszervezése és maga az életvitel semmiben sem tért el a külvilágban meghonosodott szokványoktól, annyiban talán mégis, hogy az egyén szabadságát semmiben sem korlátozták. Ez nemcsak a kialakult szokásoknak volt köszönhető, a Törvény négy cikkelyben szabályozta azt a mérhetetlen szabadságot, amelyet a lélegzetvételhez hasonlítható természetességgel vett tudomásul mindenki, ám egy jövevény számára ez a földöntúli állapot a Teremtés végleges beteljesülését jelentette volna. A Törvény első cikkelye például kimondta, és nem is akárhogyan, hanem félreértelmezhetetlen közérthetőséggel,

hogy mindenki arra gondolhat, amire akar. A törvényhozó, humanitárius megfontolásból óva intette a gondolkodókat az asszociációs túlkapásokban rejlő veszélyekre, amelyek alapjaiban rengethetik meg a kialakult életviszonyokat, az élet minőségét, a boldog semmittevésbe ágyazott vágyakozás eszményi állapotát. Merthogy a vágyakozás joga is szerepelt a törvényes előírásokban; nem részletezte a vágyakozás tartalmát, értelmét és mélységeit, erre nem is volt szükség, hiszen a vágyak nem tántorogtak az összevisszaság néha megfoghatatlan vagy megfogalmazhatatlan ködfoszlányaiban, a vágyak tudatosan és célirányosan kizárólag a Falhoz kötődtek, a Falnál való huzamos és aktív tartózkodás jelentette a vágyat magát, az élet célját és értelmét. A kívülálló el sem hinné, hogy Egyformaság országában még arra is kiterjedt a figyelem, hogy biztosítsa az ordításhoz való jogot, nemre és korra való tekintet nélkül, mert hiszen bárkivel előfordulhat, hogy szükségét érzi örületes hangerővel bődülni egyet, no, nem azért, mert holmi premisszák gondolati felsorakoztatása olyan konklúzió levonására készítette, hogy ezt csak kidülledt szemmel és égre emelt karokkal tudta volna közhírré tenni, hanem mert a boldogság langymelegében való állandó lubickolás egyeseket erősebb hangok kibocsátására ösztökélhetett. Persze igen célszerűnek mutatkozott az ingyenesen kiosztott hangtompító készülékek használata, amelyre senkit sem köteleztek ugyan, ám illetlenség lett volna elnyomni a Faltól érkező áhítat hangjait, az ordításba fulladt áhítat ugyanis elvesztette azt a mindenkori varázslatot, amely a gondolatnak, a vágnak és tulajdonképpen a szűküléssé szelídült ordításnak is értelmet adott. És végül a Törvény az álmokat is szabályozta természetesen, amennyiben mindenkinek joga volt álmodni, alvó vagy ébrenléti állapotban egyaránt, a Törvény semmiféle korlátozást sem írt elő az álmok milyenségének tárgykörében. Nem megszorításként, hanem javallatként szerepelt a negyedik cikkelyben, hogy az álmokat nem ajánlatos elmesélni, álmocserére sor kerülhet ugyan, de ezt négy szemközt kívánatos lebonyolítani; az álmokkal való üzérkedést sem tiltotta a Törvény, csak jelezte, hogy elképzelhető ilyenfajta tevékenység is, azoknál az eltévelyedetteknel, akik nem viszik magukkal hangfogó készüléküket az álmaikba, ami teljességgel érthetetlen és szokást erősítő kivételnek tekinthető.

Nagy tévedés volna arra következtetni mindezekből, hogy a külvilágban oly megszokott víziók, ábrándképek, látomások gyönyörűsége vagy elborzasztó képzeteiben vergődtek álmukban az itt lakók, az álmokat nem népesítették be sem marcona keresztes vitézek, sem jóságos angyalok, senki sem volt álmában szegény, nyomorult vagy halott, netalán másnemű, testetlen vagy maszktalan, mint a hangtompítóval ugató, csupasz pofájú ebek vagy a függöny nélküli ablakok, s tekintve, hogy Egyformaságban ismeretlen volt az Idő fogalma, minden a mában összpontosult, a múltat befedte a jelen, jóságosan és megértően (az Idő végre bebizonyíthatta, hogy mennyivel tartalmasabb a múlt béklyóitól megfosztott jelen; a külvilágban ugyanis már régen kiderült, hogy a múlt jobban járt volna, ha béklyóstól szétfoszlik a semmiben), ami pedig a jö-

vőt illeti, nos, ezt a fogalmat a külvilágban ötlötték ki holmi szkizofrén agyak, s az Idő bölcsebb volt annál, hogy ezt a tudatot romboló, hamis ideát átengedje a Falon, még a tudat alatti tetszhalálban sem kapaszkodhatott meg ez a tömeggyilkos fogalom; egyszóval: az álmok a jelenhez kapcsolódtak, reálisak voltak és megvalósíthatók, merthogy mindenki azt álmodta minduntalan, hogy a Fal tövében ölelkezik valakivel, abban a hosszúkás gödörben, ahol a gyakori használatból a földbe süllyedtek a kockakövek. Az egymáshoz tapadt ágyékok szerelmes lüktetésben járják a beteljesülés táncát a puhára döngölt földágy vánkósán, a meztelen lábak görcsösen összefonódnak Sárgaszem sejtelmes fényében, hangok képződnek a maszkok alatt; a kéjbe olvadt áhítat egyre hevesebben kiszakadt hangjai, mintha betűkre szaggatott imák röpdösnének a mindent befogadó égboltozat felé, a mélységekből fel-felszikrázik a megnyugvás ígérete, de ezt egyikük sem akarja és azonnal, gyorsan akarják mindketten, közben a hosszan lecsüngő, vérvörösre bügyörgetett fülcimpák járják a maguk táncát az ütemesen egymáshoz koccanó maszkok ritmusára, és fellobban a láng: az önkívület búvóletében kiobbannak a gyönyör avagy a teremtés könnycseppjei. Az elszibbadt testekből a béke sóhajtása rebben elő, felkúszik a betonfalon az ég pereméig, aztán fáradtan visszatér, szétszóródik a földágyon s besuhan a mélyben pihenő kockakövek közé.

*

Egyformaság lakói harangszóra várakoztak a Templom előtti téren. Fényapó már régen ott garázdálkodott az égboltozaton, ontotta kíméletlen sugarait a szótlanul álldogáló maszkosokra, a Falnál senki sem tartózkodott, még azok sem, akik napközben többször is elidőztek a gödör közelében; ezeknek általában még aprócska fülcimpájuk volt, s csak meredten nézték a földágyba tapadt nyomokat, hosszan elmerengve azon az epedve várt pillanaton, amikor ők maguk is nyomokat hagyhatnak a földben. Most azonban mindenki a templomajtó előtt szorongott, nem mintha kötelezővé tették volna a jelenlétet, de hát ki akart volna lemaradni a különösnek ígérkező eseményről, amelynek a mibenlétéről senki sem tudhatott, de valami feszültség vibrált a zsigerekben, a lélegzetvételben, a templomajtóra tapadt, kifehéredett tenyerekben, s mintha nem lett volna örömteli ez a várakozás, de egy feltételezett katasztrófát sem várhattak volna ilyen csendesen, a szemek sem rebbentek kérdően egymás felé, a pillantások végigvonultak a kockaköveken s rámeredtek az utca túlsó oldalán magasodó felületre, mintha a Faltól várták volna a választ, ha már a jel, a harangok kondulása késett, egyre csak késett.

– Kétszázöt – suttogta a fiú.

– Százhatvanöt – suttogta a lány.

Szerelmes ölelésben simultak össze, nézték egymás számát, a maszkok homlok részére vésett számokat, melyeket az ivarérettek mindegyike megkapott, hogy az addig Számtalanoknak hívott gyermekekből gödör-érettekként azono-

sítani tudják egymást. Ők is várták a jeladást, a harangok kondulását, csak hogy ők megsejthették, hogy mi következik, nem siettek, élvezték a várakozás gyönyörét, simogatták egymás maszkját, s nem a Falra tapadt a tekintetük, a szemükből kiáradó delejes ragyogás választ adott a fel nem tett kérdésekre is.

- Nevet fogok adni neked - suttogta a fiú. - Egyedül neked lesz neved. Gyönyörűséges neved.

- Kétszázötven vagyok - mondta a lány. - Hiszen tudod.

- Nem, nem, neved lesz, igazi neved. Ahogy Fényapónak és Sárgaszemnek, a Falnak és a Templomnak. Érted már?

- Nem értem - mondta a leány.

- Meg kell értened, másképpen nincs értelme az egésznek, azoknak az álmoknak...

- Miről beszélsz?

- Elmondom. Akkor mindent elmondok neked - mondta a fiú. - Csak hogy ezt nem szabad megtudnia senkinek.

- A Falnak sem?

- De, de - bizonytalankodott a fiú. - Azt hiszem, a Falnak igen. Szóval egy titkot, egy nagyon nagy titkot mondok el neked. Tudod, én... én megvettem egy álmot:

- Cseréltél?

- Nem, nem cseréltem, csak megvettem.

- Százhatvanöt - suttogta rémülten a lány. - A Törvény! Az álmüzérek! Te nem viszed magaddal a hangtompítódát az álmaidba?

- Nem erről van szó! - A fiú berekedt az izgalomtól. - Az öregasszony.

Ő volt az. Ő akarta.

- Mit, mit akart? - A lány szeméből kialudt a ragyogás.

- Követett - mondta a fiú. - Egyfolytában mögöttem jött, akárhova mentem, mindig ott volt a közelemben, ha szaladtam, utánam bicegett, nem szólt, nem állított meg, csak nézett, a lelkembe nézett, megérezhetett valamit, tudod, a vágyat érezhette meg bennem, a vágyat, hogy nevet adjak neked, hogy tudni akarom, mi van a maszkod alatt, mert így, ne haragudj, ugye, nem haragszol?, a fémet, a hideg fémet simogatom állandóan, s ez nem elég, nekem nem elég, néha elborzadok, ha magamhoz húzom a fejed.

- De hát a Falnál - mondta sírósan a lány -, a gödörben, a mi földágyunk puha vánkosán a testembe szédültél, te, százhatvanöt, így hívnak, ugye, hazudtál, hazudtál nekem? Azt mondtad, hogy ágyékom virágkelyhe a te lázban égő, forró otthonod, hogy eddig soha senkivel nem érezted a fények illatát, hogy az én maszkom szivárványként ragyog oly fényesen az égboltozaton, hogy mi mindketten oszthatók vagyunk öttel, hogy minket nem véletlenül teremtettek egymásnak a gödörben, életünknek egyetlen célja van: ugyanazt a pillanatot élni minduntalan, és azt is mondtad, hogy nincs végzet, hogy te képes volnál

máshol is, bármikor, még Fényapó sugarában is tovább élni azt a pillanatot, mert engem nem Sárgafény, hanem a Világisten küldött neked, hogy...

– Megállj! – kérte a fiú. – Sosem hazudtam neked, én most is, itt, a Templom előtt, csak akarnod kell, hogy lássák, hogy mindenki lássa...

– Tudod, neked... neked jó hosszú füled van. – A lány szeméből kibugygyant egy könnycsepp, s végigpergett az arcára szoruló acéllemez alatt, de a fiú ezt nem vehette észre.

– Láttad volna az öregasszonyét, ahogy ott ült összegörnyedve a gödör közelében, a derekáig lógott petyhüdtlen a füle. És sorban kérte mindenkit, hogy amikor Sárgafény felkúszik az égre, vigyék le őt a gödörbe. Persze senki sem akarta, én is menekültem volna tőle, s akkor megfogta a karom.

– Eladom neked az álmomat – suttogta a fülembe.

– Nem kell – mondtam. – Mit képzelsz rólam?

– Elmondom neked, hogy milyen az arcbőr színe, s hogy milyen lennél, ha maszk nélkül élnéd az életed.

– És mit mondott? – A lány maszkja alatt felszáradt már a könnycsepp, csupa izgatott várakozás volt.

– Megveszed-e az álmomat? – kérdezte.

– Megveszem – mondtam. – Mondjad már – kérleltem –, mondjad, milyen az arcbőr színe?

– És elmondta? Elmondta neked?

– Nem. Még nem. Sárgafény akkor jött fel az égre, s abban a sejtelmes fényben megláttam az öregasszony szemét, mintha... mintha esztétet veszítette volna, de nem a győzelem dicsősége áradt belőle, valami más, valami megfogalmazhatatlan, mintha a téboly csillogása a sajnálat vagy a kétely árnyékait takarta volna, közben megmarkolt és maga után vonzolt a gödörbe.

– Aztán elmondta? – sürgette a lány.

– Lehetett volna az anyám! Érted? – A fiú szájába kapta a hangtompítót, s csak szűkölt, szűkölt tovább: – Mert senki sem tudja, hogy mikor, kivel és hányszor került a gödörbe, az éjszaka sötétjében találomra kapaszkodunk egymásba, hogy betűkre szaggatott imákat suttogjunk az égre. És... és mégis lementem vele, lementem, mert erősebb volt bennem a vágy, hogy nevet adjak neked, hogy megtudjam, milyenek vagyunk maszk nélkül, és hogy milyen az arcbőr színe.

– És milyen? Milyen?

– Én is így kértem, könyörögtem, de egyszer fizetnem kellett. Rám csavarta kiaszott, göcsörtös végtagjait, fekete maszkjával ráborult a testemre, tízes vagyok, vihogta, én is osztható vagyok öttel, közben elfonnyadt testéből áradt a bűz, kurrogott, gurgulázott, hörgött, miközben fellovagolt velem a saját egébe. Aztán... aztán elmondta. Elmondta a titkot, az álmát, amit megvettem tőle.

Senki sem viselt acéllemezeket az arcán, mesélte az öregasszony, számok sincsenek a homlokra vésvé, mindenkit a nevének neveznek, vezeték- és kereszt-

nevük volt, az arcbőr puha és bársonyos, mint Sárgafény mosolya az égen, s ha végigsimítod, ujjbegyeid belesüppednek a bőrbe, de nem hagynak nyomokat rajta, ahogy a sirály szárnya sem hagy nyomokat a tenger vizében, s ha az arcot a tenyeredbe veszed és hosszan simogatod, a halvány pír, mely egyfolytában rajta van, hirtelen vérpirosra változik, és úgy remeg a kezekben, akárha sejtelmes mennyei áramütés kéjes bizsergését éreznéd az ujjaid alatt, s ez a remegés a testbe költözik, s még hosszú ideig ott marad. És az ajkak. Oh, az ajkak.

A száj, a fogak s az ínyek is benne vannak a dalban; ahogy a megduzzadt ajkak piócaként feszülnek két másik ajakra, a nyelv nem tapad fel a szájpadrás kiszáradt boltozatára, lassan útnak indul, óvatosan áthalad az ajkak között, hogy megtalálja görcsbe feszült, remegve várakozó társát odaát, aztán emez indul útnak, egymáshoz súrlódnak, egymásra feszülnek, váltakozó ütemben kergetőznek a dús nedvű alagút rejtekében, aztán ernyedten megpihennek egymás ölében; nemsokára újra kezdik, és megint és megint, mindannyiszor felcsendül a dal az ajkak melegében, és ezt nevezik csóknak az emberarcúak.

– Mi az... mi az, hogy emberarcú? – A lány hangját alig lehetett hallani, remegő teste ráfeszült a fiú remegő testére.

– Nem tudom – mondta a fiú. – Ezt nem mondta meg. Pedig háromszor egymás után fizettem, háromszor egymás után fuldoklott rekedten az átforrósodott gödör sötétjében.

És akkor hanzzott fel a várva várt jel: hirtelen felzúgtak a harangok. Nem zuhantak be a templomi szentélybe, nem tolongtak, nem lökdösték egymást, csak a lélegzetvételük volt gyorsabb a megszokottnál, mindenki elfoglalta a helyét, amit már keresniük sem kellett, behunyt szemmel is megtalálták volna, maszkjukat ráhajtották a padokra, és várták a Törvényt. Az a négy cikkely mindennap elhangzott, hangosan és egyszerre ismételték végtelen szabadságuk négy részes himnuszát, a gondolat, a vágy, az ordítás és az álom jogát. Közben soha sem figyeltek egymásra, önmagukba néztek minduntalan, körbejárták önnön tudatuk egyformán tartalmatlan folyosóit, s ha a delejszint olyan fokra hágott, hogy sikerült lemerülniük a tudatalattiba, hosszan nézegették az itt kóválygó Semmit, ahogy útját állja az esetleg betolakodni szándékozónak. Most azonban megváltoztak az erőviszonyok, noha azt a kócerájt, ahol a Semmi lakott, nem veszélyeztették az események, de a tudat folyosóin végigszáguldó jövevények szétzilálták a levegő után kapkodó egyformaságot, amely élete utolsó pillanatában annyit még felfogott, hogy a Templomban nem a Törvényt mondják, valami egészen mást, amit még soha senki sem hallott.

– Az egyformaságot nem szabályozzák törvények. A négy cikkelynek lábjegyzete sincs. Tudatunkból fakadt az igény az egyformaságba öltözött jelenre, öröklétünk jelenére. – A maszkok össze-összekoccantak a lesötétített Templomban, itt-ott suttogást lehetett hallani, s noha a Hang a koromsötétet nem tudta felszeletelni, világosságot lövellt a tartalmatlan agyakba.

– Valaki látni akarja a maszk alatt az arcát, valaki névvel akarja felcserélni a számokat, valaki álmokért fizetett a gödörben, valaki nem akar egyforma lenni. Legyen! – A Hang határozott volt, kíméletlen és kegyetlen.

– Legyen! – ismételte. – Legyen meg az ő akarata. Vetkőzzetek! Vetkőzzetek mindannyian! Maszkot, ruhát, cipőt, alsóneműt. Ki a szabadba! Nézzétek egymást maszktalanul és meztelenül, ahogy világra jöttetek. Menjetek ki a Templomból: emberarcban.

Senki sem szólt. Tudatukban elindult ugyan egy fénysugár, de a sötétben bolyongva nem talál fészket magának, de menet közben szétszagattott mindent, ami útjába állt. Annyit megértettek, hogy vetkőzni kell. Vetkőztek. A maszkok is a padra kerültek. És egyenként jöttek ki a fényre. Hunyorogva, lehajtott fejjel álldogáltak a Templom előtti téren. Aztán egyikük felemelte a fejét, hogy körülnézzen. Nem sokáig bírta, hirtelen térdre rogyott, tenyerét rátapasztotta a földre, egy ideig levegő után kapkodott, aztán teljes hangerővel beleüvöltött a kövek közé. Ami ezután következett, hasonlatos volt egy földrengéssel párosult orkán ihlette kórusműhöz. Amelyben nem vesznek levegőt soha. Egyszólamban zúdultak a hangok egymás felé. A lecsupaszított arcok hullafehéren mozdultak el a térben, az egymástól is rettegő kísértetek lehetnek ilyen patyolatfehéren vértelenek, a hangtompítók szétgurultak a kockaköveken, a szopránok visongtak, a baritonok bőgtek, könnyeket senki sem ejtett, de nem lehetett nem nézni a meztelen testeket a derékig lötyögő, kiszáradt emlők százait, mint megannyi zacskót lengették magukkal az összevissza bukdácsoló némberek, combközépig lengő herezacskók, pókhasak, aszott végtagok, fogatlan szájak és csupaszra kopott, szőrtelen ágyékok, és a számok, ahogy röpdöstek a fejek fölött, mindenki keresett valakit, néha önmaga számát ordította kétségbeesetten, ám a számok is egymást taposták agyon, ahogy a mindenkitől undorodó meztelen testek is tiporták egymást minduntalan, koraszülött, öreg arcú csecsemők jöttek világra a köveken, mindenki menni akart valahova, csak nem tudta, hova, a szerelmes fiú tébolyultan kereste a szerelmes lányt, de nem találta, nem ismert rá, ahogy mások sem találtak egymásra, nem is találhattak, mert az arcok, a hófehér, vértelen vámpír-arcok egyformák voltak. Mindenki egyforma volt. Aztán mintha karmester intett volna be, megálltak és szobormereven nézték megsokszorosodott önmagukat, önnön tükörképük százait. Arcukon semmi sem volt, sem gyűlölet, sem félelem. A tudatban elhamvadt a fény, maradt a sötét s mögötte a Semmi. Vártak. Várták a harangszót. Hogy újra felvehessék a ruhákat, a maszkot.

Az öregasszony, aki álmokkal üzérkedett a gödörben, keresztre feszítve csüngött az oltár mellett, a templomfalon.